

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Gardalands
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Skisarvikk
 Emne: Vannboring Bygdelag: Skerstrand
 Oppskr. av: Margrethe Luitro Gard: Luitro
 (adresse): Lofthus Gardanger G.nr. 157 Br.nr. 7
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1 Det var vanleg frå gammalt å selja gardskutti i nærleiken av elv, bakk eller brunn. Då bar ein inn alt det vatnet, ein trang. Her brukta ein alltid å bera vatnet; anten is ei bytta med ein handi, eller med vass-sel, som var uthakka for halvm og kville på bår akter. og hadde då to bytter. Det aldste var, at ein brukta eit lag, som var fest i kvar ende av vass-selen med ein tre-knakk til å hekka i byttel-faten. Men frå ikring 1880 åri, var det meir vanlegt å ha gammlekke med jarnknakk. Det var til då, alltid å bera vatne i tre-bytter, som var bunda med selje- eller halleband. Fyrst eller ikring 1900 var eit bytteu brukte i bruk.

2

Det hev ikkje vore brukta å bera

2

vater eller nyttk i ein stamp,
der ein sting ei stong gjennom bår
øyno og tvo bår der mellom seg.

3 Nis.

4 Det var alltid bøndra eller
senestgænta, som bar alt vatnet
til kråtturi. Til húsbrukt bar
helt kona - stundom mannen
eller barni.

5

Vassføring med vasssel og
sintkyllar er brukta same stader
endda. På dei gardar, der det
er i laglegt med å få stadig
vassbrunn, der det må vera lange
ledningar og difor kostesamt,
der må dei vera vatne.

6

I kalde vintar, då det vil fjøra
både bekken, brunnar og vass-
ledningar, då må ein draga eller
kjøyna vatne på slede eller rogn.
Ein fyller då i store sår eller
tunnar midt ute på. Latris var
det også her i vinter.

7

Her er lagd inn vater både
i kjøkken og i uthus på dei aller
fleste gardar i heradet.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Hordaland
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Kinsarvik
 Emne: Vannbøring Bygdelag: Nestrand
 Oppskr. av: Margreta Lutro Gard: Lutro
 (adresse): Lofthus Hardanger G.nr.151 Br.nr. 7

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. **Ja**

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det var vanlegt frå gamalt å setja gardshusi i norleiken av elv, bækk eller brunn. Då bar ein inn alt det vatnet ein trøng. Her bruka ein alltid å bera vatnet, anten i ei bytta med eine handi, eller med vasssel, som var utholka for halsen og kvilte på baa aksler, og hadde då to bytter. Det ældste var, at ein bruka eitt tog, som var fest i kvar ende av vass-selen med ein tre-krok til å hekta i bytte-faten. Men frå ikring 1880 åri, vart det meir vanlegt å ha jarnlekkje med jarnkrok. Det var til då, alltid å bera vatne i tre-bytter, som var banda med selje-eller hatleband. Fyrst etter ikring 1900 vart sinkbytterne tekne ibruk.

2 Det hev ikkje vore bruka å bera vatn eller mjølk i ein stamp, der ein sting ei stong gjenom baa øyro og tvo bær det millom seg.

3 Nei.

4 Det var alltid budeia eller tenestgjenta, som bar alt vatnet til krøturi. Til husbruk bar helst kona-stundom mannen eller borni.

5 Vassbøring med vass-sel og sinkbytter er bruka sume stader enddå. På dei gardar, der det er ulaglegt med å få stadig vass-brunn, der det må vera lange ledningar og difor kostesamt, der må dei bera vatne.

6 I kalde vintrar, då det vil frjosa både bekkjer, brunnar og vass-ledningar, då må ein draga eller køyra vatne på slede eller vogn Ein fyller då i store sår eller tunnar med lok på. Soleis var det ogso her i vinter.

7 No er her lagt inn vatn både i kjøken og i uthus på dei aller fleste gardar i heradet.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

601

BYØDØY

Avskrift rebbel
L. Aall.

Margreta Lühr.

Hord,
Hinsarvik,

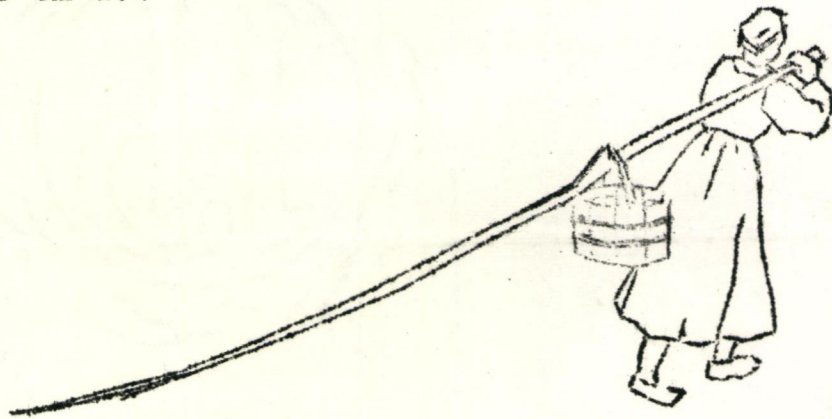
I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

NORSK ETNOLOGISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDGY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan
bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over
aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret
hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten
mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid.
Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over.
Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre
frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har
vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon
i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka
fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

no 5

Her hev ein alltid
bore vatn med "Fassarel" og i tvo bytter
Det er eit "Fass-par".

no 12

Korkje fiskebein, fiskehovud
eller kumøkk hev vore brukte til
brensel her, då her er vedmakel.

Kinnarvik, Hardanger.

M. L.